

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

Codi	34733
Nom	Bioètica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1206 - Grau d'Odontologia	Facultat de Medicina i Odontologia	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1206 - Grau d'Odontologia	30 - Bioètica	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
LLENA PUY, MARIA DEL CARMEN	131 - Estomatologia
SIURANA APARISI, JUAN CARLOS	170 - Filosofia del Dret, Moral i Política

RESUM

Encara que l'ètica mèdica va nàixer a Grècia entre els segles VI i V a C., especialment en el si de l'escola hipocràtica, el terme "bioètica" va ser encunyat per l'oncòleg nord-americà Van Rensselaer Potter i va tenir gran difusió a partir de la publicació del seu llibre *Bioètica. Un pont cap al futur*, publicat en 1971. L'*Encyclopedia of Bioethics* la defineix així: "Estudi sistemàtic de les dimensions morals –incloent-hi la visió moral, les decisions, la conducta i les polítiques– de les ciències de la vida i l'atenció a la salut, amb una varietat de metodologies ètiques en un context interdisciplinari."

La bioètica és una disciplina essencial en el grau d'odontologia, perquè capacita per reconèixer els problemes morals que sorgeixen en l'exercici de la professió, per reflexionar sobre ells i per prendre decisions, juntament amb els pacients, des de la perspectiva dels valors ètics. En definitiva, capacita els odontòlegs per ser professionals i no només tècnics, perquè els ajuda a conèixer les metes que donen sentit a la seua professió i per posar al servei d'aquestes metes els coneixements i les tècniques que aprenen les altres assignatures del grau (per exemple, anatomia humana, biologia, bioquímica, patologia quirúrgica, cirurgia bucal, periodòncia, etc). Serveix, doncs, per a articular tots els estudis del grau d'odontologia al voltant de les finalitats i els principis de la professió.



El conjunt de la pràctica professional està relacionada amb la bioètica, perquè implica una manera d'exercir la professió basada en els quatre principis bàsics de la bona pràctica professional: nomal eficiència, beneficència, autonomia i justícia. Pertant, complementa les orientacions professionals que d'alguna manera han d'estar presents en totes les assignatures, però amb l'aportació dels coneixements específics d'una matèria que s'ha forjat reflexionants obre la dimensió humana del'acció.

D'altra banda, permet conèixer i analitzar les normes ètiques professionals que ja estan recollides en codis acceptats socialment, de manera que s'entenga la raó de ser de les normes i que puguem posar-se en pràctica no per conveniència, sinó per convicció.

A més, contribueix comun a nova eina a la presa de decisions responsables en l'exercici de la professió odontològica, perquè l'odontologia moderna està pressionada per qüestions morals i socials que afecten de manera considerable la seua pràctica diària.

Sens dubte, algunes qüestions ètiques són indispensables en la pràctica odontològica: la prevenció de les malalties bucals i la cura de la salut bucal per a tothom, tant per als que tenen mitjans comperals que en manquen, el consentiment informat, la necessitat de disposar d'una assegurança de responsabilitat civil, l'existència de comitès d'ètica i mediació professional, la necessitat de disposar de protocols d'actuació professional, etc.

Finalment, aquesta assignatura pretén col·laborar en la formació dels professionals de l'odontologia també com a ciutadans, coneixedors de l'ètica cívica d'una societat democràtica i pluralista.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

1206 - Grau de Odontologia :

1210 - Grau d'Odontologia 2012 :

R4-OBLIGACIÓ D'Haver superat prèviament l'assignatura

34696 - Anatomia humana

34697 - Biologia

34698 - Fisiologia humana

34699 - Bioquímica

34702 - Psicologia i comunicació

34703 - Bioestadística i salut pública

34696 - Anatomia humana

34697 - Biologia

34698 - Fisiologia humana

34699 - Bioquímica

34702 - Psicologia i comunicació



34703 - Bioestadística i salut pública

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1206 - Grau d'Odontologia

- Conèixer els elements essencials de la professió de dentista, incloent-hi els principis ètics i les responsabilitats legals
- Comprendre la importància d'aquests principis per al benefici del pacient, de la societat i la professió, amb una atenció especial al secret professional.
- Comprendre la importància de desenvolupar una pràctica professional respecte a l'autonomia del pacient, a les seues creences i cultura.
- Mòdul: D'Introducció a l'odontologia - Reconèixer que el pacient és el centre d'atenció i que totes les interaccions, incloent-hi prevenció, diagnòstic, planificació i execució del tractament i manteniment, han de buscar el seu millor interès, i evitar qualsevol tipus de discriminació i respectar la confidencialitat.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- 1.- Conèixer els principis bàsics de l'ètica professional en relació amb el pacient, amb altres professionals i amb les institucions, tant en la pràctica professional individual comen centres multiprofessionals.
- 2.- Proporcionar habilitats pràctiques per a prendre decisions prudents en els problemes morals tenint en compte els valors ètics.
- 3.- Conèixer els drets dels pacients per detectar possibles vulneracions que puguin donar-se en la pràctica.
- 4.- Conèixer les principals normatives que regulen els procediments assistencials i les normatives laborals que regulen les competències professionals.
- 5.- Conèixer i analitzar els conflictes ètics en l'empresa d'odontologia, la seua gestió, el seu màrqueting i l'assignació justa dels seus recursos.
- 6.- Conèixer el funcionament dels comitès de bioètica i les relacions entre professionals de la salut.
- 7.- Identificar les principals qüestions ètiques que es relacionen amb la recerca i les publicacions professionals d'odontologia.



DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. TEORIA

1. L'àmbit de l'ètica. - Ètica, política, dret, economia i religió. - Ètica fonamental i ètiques aplicades.
2. Història i fonaments de la bioètica. - Principis de la bioètica i metes de la medicina.
3. Metodologia d'anàlisi de casos en odontologia.- Valors i principis bàsics. La deliberació.
4. El consentiment informat. Bases ètiques i models de consentiment.
5. La confidencialitat: el secret professional i la història clínica.
6. Justícia sanitària.- Ètica de la gestió sanitària: qualitat de l'assistència i condicions d'exercici.- Ètica en l'assignació de recursos.
7. Ètica de l'empresa d'odontologia. La responsabilitat social de les empreses des de la perspectiva ètica.- Ètica del màrqueting odontològic.
8. Els comitès de bioètica.
9. La relació dentista-pacient. - Ètica de les relacions entre professionals de la salut.
10. Ètica de la recerca i de les publicacions professionals.

2. SESSIONS PRÀCTIQUES

Es realitzaran seminaris sobre:

Anàlisi ètica de casos pràctics d'odontologia des de la perspectiva dels valors morals. Elaboració d'un consentiment informat.

Elaboració de protocols de recerca per a l'avaluació per part del comitè d'ètica. Passos que cal seguir en un problema ètic per a la seua avaluació per la comissió d'ètica.

Anàlisi de declaracions i codis internacionals, nacionals i autonòmics.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	25,00	100
Seminaris	20,00	100
Preparació d'activitats d'avaluació	11,00	0
Preparació de classes de teoria	40,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	12,00	0
TOTAL	108,00	

METODOLOGIA DOCENT



1.- Metodologia de les sessions teòriques.

1.1.- El professor exposarà el contingut de les sessions buscant un equilibri entre les qüestions teòriques i les pràctiques.

1.2.- Es fomentarà la participació dels alumnes en classe formulant-los preguntes durant l'exposició o responent les preguntes que formulen ells.

1.3.- Es comprovarà mitjançant el diàleg constant que els coneixements es van assimilant.

2. Metodologia de les sessions pràctiques

Es realitzaran seminaris en els quals els estudiants, amb ajuda del professor, treballaran en grups o individualment per analitzar casos clínics, deliberar sobre les possibles solucions, elaborar documents necessaris per a la pràctica professional i exposar treballs que siguin d'interès comú.

Es fomentarà l'assistència a alguna activitat extra acadèmica relacionada amb la bioètica que se celebren durant el semestre en el qual s'impartisca aquesta assignatura.

AVALUACIÓ

Teoria 80%

Avaluació del component teòric mitjançant una prova final.

Pràctiques 20%

- Avaluació continuada de la participació en els seminaris: 15 %.
- Assistència a activitats externes que proposa el professor: 5%



Per a aprovar l'assignatura és necessari aconseguir almenys el 50 % de les puntuacions màximes que s'assignen a cada bloc, teòric i pràctic.

Per a avançar la convocatòria d'aquesta assignatura és requisit quel'estudiant haja cursat amb aprofitament la totalitat de les seues pràctiques.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Beauchamp, Tom L. y James F. Childress, Principios de ética biomédica, Masson, Barcelona, 1999.
- Conill, Jesús, Horizontes de economía ética, Tecnos, Madrid, 2004.
- Cortina, Adela, Ética aplicada y democracia radical, Tecnos, Madrid, 1993.
¿Para qué sirve realmente la ética?, Paidós, Barcelona, 2013.
- Cortina, A., García-Marzá, D., (Ed.), Razón pública y éticas aplicadas. Los caminos de la razón práctica en una sociedad pluralista, Tecnos, Madrid, 2003.
- Couceiro, Azucena (ed.), Bioética para clínicos, Triacastela, Madrid, 1999.
- García Marzá, Domingo (dir.), La apuesta ética en las organizaciones sanitarias, Universitat Jaume I, Castellón, 2005.
- Gracia, Diego, Fundamentos de bioética, Triacastela, Madrid, 2008.
- Procedimientos de decisión en ética clínica, Triacastela, Madrid, 2008.
- Gracia, Diego y Javier Júdez (eds.), Ética en la práctica clínica, Triacastela, Madrid, 2004.
- Martínez, Julio Luis (ed.), Comités de bioética, Dilemas éticos de la medicina actual nº 16, Universidad Pontificia de Comillas / Desclée De Brouwer, 2003.
- Simón Lorda, Pablo, El consentimiento informado, Triacastela, Madrid, 2000.
- Simón Lorda, Pablo (ed.), Ética de las organizaciones sanitarias. Nuevos modelos de calidad, Triacastela, Madrid, 2005.
- Siurana, Juan Carlos, La sociedad ética. Indicadores para evaluar éticamente una sociedad, Proteus, Barcelona, 2009.
- 1.- CÓDIGOS Y DECLARACIONES INTERNACIONALES
 - * Juramento Hipocrático.
 - * Código de Nüremberg, de 1946.
 - * Declaración de Helsinki de la Asociación Médica Mundial, de 1964 (2008).
 - * Informe Belmont, de 1978.
 - * Declaración Universal sobre Bioética y Derechos Humanos, 19 de Octubre de 2005. 33 Sesión de la Conferencia General de la UNESCO.



- 2.- CÓDIGO ESPAÑOL DE ÉTICA Y DEONTOLOGÍA DENTAL
Código Español de Ética y Deontología Dental. Aprobado por la Organización Colegial de Dentistas de España, 2012.
- 3.- NORMATIVA EUROPEA
Convenio para la protección de los derechos humanos y la dignidad del ser humano con respecto a las aplicaciones de la biología y la medicina. Convenio relativo a los derechos humanos y la biomedicina (Aprobado por el comité de ministros el 19 de noviembre de 1996).

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

Siguiendo las recomendaciones del Ministerio, la Consellería y el Rectorado de nuestra Universidad, para el período de la "nueva normalidad", la organización de la docencia para el primer cuatrimestre del curso 2021-22, seguirá un modelo híbrido, donde tanto la docencia teórica como práctica se ajustará a los horarios aprobados por la CAT pero siguiendo un modelo de Presencialidad / No presencialidad en la medida en que las circunstancias sanitarias y la normativa lo permitan y teniendo en cuenta el aforo de las aulas y laboratorios docentes. Se procurará la máxima presencialidad posible y la modalidad no presencial se podrá realizar mediante videoconferencia cuando el número de estudiantes supere el coeficiente de ocupación requerido por las medidas sanitarias. De manera rotatoria y equilibrada los estudiantes que no puedan entrar en las aulas por las limitaciones de aforo asistirán a las clases de manera no presencial mediante la transmisión de las mismas de manera síncrona/asíncrona vía "on line".